

УДК 339.5
JEL O18, R10, R49,

О. В. Скорик

Особливості функціонування регіональних логістичних центрів і компаній України

Висвітлено поняття «регіональної логістики» та «регіональної логістичної системи». Наведено класифікацію логістичних систем на основі інституціонального підходу та досліджено найосновніші їх елементи. Проведено огляд і порівняно рівні розвитку логістичної інфраструктури Волинської, Львівської та Закарпатської областей. Охарактеризовано діяльність провідних компаній на ринку окремих областей, виявлено тенденцію переваги попиту на логістичні послуги, що надаються іноземними компаніями (DHL, Fedex, Raben, UPS), над вітчизняними компаніями. Оцінено ефективність функціонування логістичних комплексів і центрів у західноукраїнському регіоні. Запропоновано вирішення проблеми неефективності та недосконалості наявної логістичної інфраструктури шляхом взаємодії та створення логістичних кластерів, центрів і компаній, що дозволить значно підвищити рівень надання ними логістичних послуг і дозволить оптимізувати не лише логістичні потоки всередині цього регіону, а також в аспекті міжнародної логістики.

Ключові слова: глобальна логістика, регіональна логістика, логістичні центри, логістична інфраструктура, транспортний коридор, індустриальні парки

Регіональна і міжнародна логістика набуває все більшого значення як потужний інструмент, без якого неможливе функціонування глобальної логістики. Регіональна логістика – це структурний елемент міжнародної логістики, окремий її напрям. Регіональна логістика забезпечує управління, оптимізацію потоками логістичних суб'єктів на рівні окремого регіону. Від рівня розвитку, напряму логістичної інфраструктури регіону залежить ефективність функціонування логістичних компаній і центрів, а також якість надання ними логістичних послуг. Найефективнішим способом реалізації успішної логістичної діяльності з надання високоякісних логістичних послуг у регіоні вважається взаємодія та взаєморозвиток структурних елементів логістичної інфраструктури – кластерів, комплексів, центрів і компаній. Основною проблемою логістики України є низький рівень інтеграції її транспортно-логістичної системи у міжнародні транспортно-логістичні системи. Першим кроком до вирішення цієї проблеми є забезпечення ефективного функціонування регіональної логістики.

Важливий внесок у наукову літературу, що розглядає проблеми формування та функціонування регіональної логістики, належить таким науковцям, як О. Белякова, Є. Крикавський, Н. Чернописька, Р. Ларіна, О. Мороз, В. Качуровський та ін. Проте мало вчених досліджували регіональну логістику окремих структурно-територіальних одиниць України (у тому числі західноукраїнських), що є важливим елементом системи міжнародної логістики з точки зору її просторової структури.

Метою статті є визначення місця регіональної логістики у глобальному вимірі, розкриття понять «регіональна логістика» та «регіональна логістична система», визначення класифікації регіональних логістичних систем, дослідження найосновніших їх елементів і порівняння

© О. В. Скорик, 2014.

рівня розвитку логістичної інфраструктури Волинської, Львівської та Закарпатської областей України, характеристика основних учасників логістичного ринку цього регіону.

У зв'язку із глобалізацією сучасного світового господарства логістика набуває все більшого значення. Інтеграційні процеси сприяють створенню та дають можливість для впровадження міжнародних логістичних систем. У сучасних умовах успішне функціонування компаній на міжнародному ринку неможливе без використання глобальної логістики, врахування її функцій, методів та інструментів. Важливою складовою глобальної логістики є регіональна логістика.

Для того, щоб визначити місце регіональної логістики в умовах глобалізації логістичної діяльності, необхідно звернути увагу на теоретичні засади класифікації логістичних систем, беручи до уваги здійснення її за різними ознаками. На підставі інституціонального підходу виділяють: макрологістичні, мезологістичні, металологістичні та мікрологістичні системи.

Макрологістична система є певною інфраструктурою економіки країни або групи країн (міжнародна макрологістична система) і охоплює споживачів, промислові, посередницькі, торговельні, транспортні підприємства та організації на рівні країни або між різними країнами. До цього рівня логістичної агрегації відносять національні системи переміщення вантажів, людей, інформації, системи стратегічних запасів і життєзабезпечення.

Мезологістична система – логістична кооперація металологістичних систем, що стосується створення повного логістичного ланцюга, тобто вона може реалізуватися шляхом логістичної інтеграції всіх учасників логістичного процесу від місця походження сировини, матеріалів і до місця споживання включно. До мезологістичних систем можна віднести регіональні системи транспортування вантажів [1, с. 106].

Металологістична система охоплює сферу міжорганізаційної кооперації, до якої належить кооперація виробничих і дистрибуційних підприємств. Ця система формується для потреб функціонування певної інфраструктури економіки регіону [2].

Мікрологістична система є структурною складовою макрологістичних систем. До мікрологістичної системи відносять різні виробничі та торговельні підприємства, територіально-виробничі комплекси.

Отже, під поняттям «регіональна логістика» розглядають логістику на міждержавному рівні певного географічного регіону та логістику на рівні адміністративно-територіального поділу окремої країни.

Вітчизняні науковці в сучасних умовах стверджують, що формування регіональної логістики дозволить управляти потоками суб'єктів логістичної діяльності на регіональному рівні та регіональних логістичних систем, тому регіональна логістика набуває все більшої актуальності.

Регіональні логістичні системи – це складні відкриті економічні системи, що включають у себе взаємодіючі між собою та зовнішнім середовищем підсистеми, що забезпечують процес функціонування господарських зв'язків галузей і підприємств регіону у регіональних логістичних ланцюгах, формування яких спрямоване на досягнення соціально-економічних цілей розвитку регіону на основі оптимізації економічних потоків [3, с. 7].

Регіональний логістичний ланцюг – це множина ланок регіональної логістичної системи, по якій проходять товарні, фінансові, інформаційні та інші потоки від постачальника до споживача. Вивчення динаміки і залежності потоків один від одного в економіці регіону дозволяє оптимально організувати та реалізувати на практиці основний ланцюг у системі «ресурси-виробництво-споживання» регіону [4]. Регіональна логістична система включає в себе дії, необхідні з позицій споживача, виробника, постачальника та інших учасників логістичного процесу, що забезпечують ефективні відносини між ними та визначають ефективне функціонування економіки регіону [4].

Учасник міжнародної конференції «Індустріальні парки: можливості і перспективи розвитку промисловості», що відбулась у червні 2014 р. у Львові, О. Лозинець виділяє регіональні транспортно-логістичні системи, складовими яких є транспортно-логістичні центри локального, регіонального та міжнародного значення. Вони утворюють транспортно-логістичні вузли – центри зростання національної та регіональної економіки. Наявність розвиненої логістичної інфраструктури та професійних транспортно-логістичних центрів надає можливість організувати оптимальні схеми доставки вантажу за інтермодальними та мультимодальними технологіями. Основними завданнями функціонування центрів є забезпечення надання транспортно-логістичних послуг при мінімальних витратах на логістичне обслуговування та логістичну інфраструктуру [5].

Варто звернути увагу на металогістичну систему Західного прикордонного регіону, до якої належать прикордонні області України – Волинська, Львівська та Закарпатська. Ця система включає в себе сукупність логістичних об'єктів, що функціонують не лише задля надання логістичних послуг своїм клієнтам, а також із метою розвитку логістичної інфраструктури регіону.

Найбільшими логістичними компаніями, що функціонують у Волинській області, є «Термінал» і «Сента». Компанія «Термінал» надає логістичні послуги, обслуговуючи пункти прибуття Луцьк та Ковель Волинської регіональної митниці, надає послуги з митного оформлення вантажів, відповідального зберігання вантажів у режимі митного контролю [6].

Транспортно-логістична компанія «Сента» (м. Луцьк) на ринку міжнародних автоперевезень вантажів понад 15 років і є дійсним членом АСМАПУ (Асоціації міжнародних автомобільних перевізників України). Компанія забезпечує всю необхідну дозвільну документацію, у тому числі книжки ЄКМТ (Європейської конференції міністрів транспорту), для виконання міжнародних перевезень.

У 2008 р. засновано «Сента – Транс» (м. Дорогуськ, Республіка Польща) задля оптимізації вдосконалення розвитку автомобільного парку, освоєння європейського ринку автоперевезень, вдосконалення системи розрахунків і платежів за транспортні послуги. Наступним кроком для удосконалення функціонування логістичної інфраструктури регіону стало створення транспортної фірми Senta-Trans Sp. z o.o. у Польщі [6].

Першим логістичним центром на Волині став об'єкт, відкритий у 2009 р. ТзОВ «Волиньтабак», що належить до класу В. Ще одним логістичним комплексом є перша черга нового заводу з виробництва харчових продуктів Nestlй у селі Смолигів Луцького району, що дозволяє обробляти понад 250 тонн вантажів (сировини та готової продукції) на рік.

Важливим кроком у розвитку логістичної інфраструктури Львівської області стало відкриття у 2005 р. логістичного центру в місті Городок компанією «Західресурс». Це перший в Україні унікальний логістичний комплекс, що одночасно є пунктом функціонування підрозділу митного контролю та оформлення для суб'єктів, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність з країнами світу та ЄС. Серед послуг, що надає компанія: перевезення та доставка вантажів різного призначення, надання в оренду офісів, а також складів, у тому числі із морозильними камерами. У 2010 р. на території логістичного центру відкрито Пункт митного оформлення вантажів [7].

Функціонує також логістичний комплекс «Карпати-Логістик», що знаходиться на виїзді з м. Львова на мультимодальних транспортних коридорах III/IV, що з'єднують Східну Європу з транс'європейськими потоками, на відстані 70 км від польського кордону (Рава-Руська) та 520 км до Києва. Більшість товарів після розвантаження та розмитнення у Львівській області розподіляються по основних напрямках України. Автомобільні шляхи та стоянки дозволяють розмістити різні категорії вантажівок. Крім цього, наявність залізничного сполучення надає переваги найпотужнішого залізничного вантажного комплексу у Львівській області [8].

У Львівській області планується реалізація проекту Західноукраїнського логістичного центру, що передбачає надання логістичних послуг, у тому числі транспортних, складських, інформаційних, послуг з оброблення, фасування та пакування товарів, а також надання сервісних, юридичних, готельних та інших послуг у районі примикання під'їзних автомагістралей, об'їзної дороги Львова та проекрованої концесійної автомобільної дороги «Краковець-Львів». Відкриття логістичного центру приверне увагу транспортних перевізників, які користуються іншими автотранспортними коридорами. Реалізація цього проекту уможливить створення альтернативи транзиту вантажопотоків з автодороги Вроцлав-Брест-Москва і збільшить ресурсний транзитний потенціал України [9].

У листопаді 2011 р. розпочав свою діяльність структурний підрозділ Державної адміністрації залізничного транспорту України Державне підприємство «Український транспортно-логістичний центр» (ДП «УТЛЦ»). Основними завданнями та функціями логістичного центру є оптимізація вантажних перевезень в Україні, централізоване управління вагонами усіх державних вагонних компаній, удосконалення системи надання транспортних послуг, поліпшення їх якості, залучення додаткових вантажопотоків [10].

Створення торговельно-логістичних центрів розвитку транскордонної торгівлі на західному кордоні України є важливим інструментом ефективного використання геополітичного потенціалу прикордонних територій. На українсько-польському кордоні діє перший торговельно-логістичний центр «Корчова Долина». Інвестором цього проекту є польська фірма Korczowa Dolina Sp., член Польсько-української господарської палати. Центр збудовано на відстані 2,5 км від найбільшого пункту перетину кордону Польщі з Україною в м. Корчова на найдовшій транс'європейській трасі E40, у зоні малого прикордонного руху. Міжнародна фірма Global Blue, що займається питаннями повернення ПДВ, планує відкриття власного центру обслуговування на території «Корчової Долини» [11].

Компанія «ПАКОБО» – експедиторська компанія, що була заснована в 1991 р. Основними видами діяльності компанії є організація перевезень залізничним та автомобільним транспортом територіями країн Співдружності Незалежних Держав (СНД) і Європи, а також надання послуг з перевантаження з євровагонів у вагони або автотранспорт країн СНД. Компанія веде свою діяльність у Закарпатській області. Термінал виконує послуги з перевантаження палетизованого вантажу, вантажів у мішковій тарі, у біг-бегах, паперу в рулонах, вантажів у контейнерах, довгомірного і великовагового обладнання, легкових і вантажних автомашин, насипних, продовольчих вантажів (наприклад, солод), небезпечних вантажів і військової техніки [12].

На Закарпатті планується розбудова індустріального парку «Берег-Карпати» на кордоні з Угорщиною у селі Дийда Берегівського району. Територією парку проходить міжнародний транспортний коридор №5 (Критський) Лісабон – Трієст – Будапешт – Чоп – Київ [13].

Характеристика логістичної інфраструктури трьох областей західного регіону України дає можливість зробити висновок, що найбільш розвинутою є Львівська область, оскільки на її території функціонують повноцінні логістичні центри. Проте варто зазначити, що вони ще не є досконалими і їх не можна назвати логістичними комплексами європейського зразка.

На території усіх трьох згаданих областей ведуть діяльність вітчизняні логістичні компанії («Еколь Логістикс», «Українські вантажні кур'єри»), що здебільшого надають транспортно-експедиторські послуги в Україні, послуги міжнародних перевезень і складування. Проте більшим попитом користуються логістичні послуги іноземних компаній, що представлені в регіоні. Серед них «Kuehne + Nagel», «Raben», UPS, DHL, TNT, «Fedex».

Для розвитку логістичної інфраструктури західного прикордонного регіону України необхідно створити систему логістичних операторів, які б швидко адаптувались до змін не лише внутрішнього, а й зовнішнього логістичного середовища. Враховуючи географічну близькість до Європи, розміщення транспортних коридорів і міжнародних потоків вантажу, підвищення рівня логістичної інфраструктури не лише дозволить компаніям України удосконалити рівень надання своїх послуг, а й позитивно вплине на розвиток міжнародної логістики за умов тісної співпраці між логістичними центрами та комплексами України і її сусідів.

Список використаних джерел

1. Крикавський С. В. Логістичне управління / С. В. Крикавський. – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 684 с.
2. Логістика. Теорія та практика / В. М. Кислий, О. А. Біловодська, О. М. Олефіренко. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 360 с.
3. Мороз О. Я. Формування регіональних логістичних систем : автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня кандидата економічних наук / О. Д. Мороз ; Луцький національний технічний університет. – Луцьк, 2010. – 17 с.
4. Качуровський В. Є. Логістичний підхід як нова сучасна тенденція регіонального управління [Електронний ресурс] / Матеріали Веб-ресурса научно-практ. конф. «IV Международная научно-практическая конференция «Проблемы формирования новой экономики XXI века» (22-23 декабря 2011 г.). – Режим доступу : http://www.confcontact.com/20111222/1_kachurovskij.php
5. Матеріали міжнародної конференції «Індустріальні парки: можливості і перспективи розвитку промисловості» (м. Львів, 5-6 червня 2014 р.) / Інститут регіонального розвитку у Львові, Міська

- гміна міста Любачів. – Львів, 2014. – Режим доступу : <http://www.institute.lviv.ua/conference/index.php/uk/>
6. Офіційний веб-сайт компанії «Термінал» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://terminal.lutsk.ua/>
 7. Офіційний сайт компанії «Західресурс» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zahidresurs.com.ua/>
 8. Офіційний сайт інвестиційної компанії «Росан-Інвест» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rosan-invest.com.ua/index.php?block=ShowArticles&artid=15&lang=Ukr>
 9. Офіційний сайт логістичного комплексу «Карпати Логістик» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.karpatylogistik.com/>
 10. Офіційний сайт Українського транспортно-логістичного центру [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.utlc-uz.com.ua/common.html>
 11. «Щодо інструментів створення торговельно-логістичних центрів розвитку транскордонної торгівлі». Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/437/>
 12. Офіційний сайт компанії «ПАКОБО» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pacobo.com/#!/splash>
 13. Офіційний сайт проекту «Берег-Карпати» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bereg-karpaty.com/ua/partners.html>

References

1. Krykavs'kyu, Y. V. (2005). *Lohistychnе upravlinnya [Logistics Management]*. Lviv: National University "Lviv Polytechnic" Press. [in Ukrainian].
2. Kyslyi, V. M., Bilovodska, O. A., & Olefirenko, O. M. (2010). *Lohistyka. Teoriya ta praktyka [Logistics. Theory and Practice]*. Kyiv: Center of Educational Literature. [in Ukrainian].
3. Moroz, O. Y. (2010). *Formuvannya rehional'nykh lohistychnykh system [Formation of regional logistics systems]* (Master's thesis, Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine). [in Ukrainian].
4. Kachurovs'kyu, V. Y. (2011). Lohistychnyy pidkhid yak nova suchasna tendentsiya rehional'noho upravlinnya. [Logistic approach as a new modern trend of regional management]. In *Problemy formirovaniya novoy ekonomiki XXI veka [Problems of Formation of the New Economy of the XXI Century]*. Proceedings of the International Conference, 2011, December 22-23. Dnipropetrovsk: WEB-Resource of Scientific and Practical Conferences. Retrieved from http://www.confcontact.com/20111222/1_kachurovskij.php [in Ukrainian].
5. Institute for Regional Development in Lviv, Municipal gmina of Lubaczow (2014). *Industrial'ni parky: mozlyvosti i perspektyvy rozvytku promyslovosti [Industrial Parks: Opportunities and Prospects for Development of Industry]*. Proceedings of the International Conference, 2014, June 5-6. Lviv. Retrieved from <http://www.institute.lviv.ua/conference/index.php/uk/> [in Ukrainian].
6. Terminal Ltd in Lutsk (2014). Official site. Retrieved from <http://terminal.lutsk.ua/> [in Ukrainian].
7. Zahidresurs Ltd in Lviv (2014). Official site. Retrieved from <http://www.zahidresurs.com.ua/> [in Ukrainian].
8. Investment company «Rosan-Invest» in Lviv (2014). Mizhnarodnyy avtoban E40 „Krakovets'-L'viv”, s. Birky [International highway E40 “Krakovets-Lviv”, v. Birky]. Retrieved from <http://www.rosan-invest.com.ua/index.php?block=ShowArticles&artid=15&lang=Ukr> [in Ukrainian].
9. Logistics center «Carpathians Logistics» in Lviv (2014). Official site. Retrieved from <http://www.karpatylogistik.com/> [in Ukrainian].
10. Ukrainian transport and logistics centre in Kyiv (2014). Official site. Retrieved from <http://www.utlc-uz.com.ua/common.html> [in Ukrainian].
11. National Institute for Strategic Studies under the President of Ukraine (2014). Shchodo instrumentiv stvorennya torhovel'no-lohistychnykh tsestriv rozvytku transkordonnoyi torhivli [Regarding tools of establishment of trade and logistics centers of development cross-border trade] (Analytical note). Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/articles/437/> [in Ukrainian].
12. PACOBO Ltd in Chop (2014). Official site. Retrieved from <http://www.pacobo.com/#!/splash> [in Ukrainian].

13. Industrial Park «Bereg-Karpaty» in Uzhhorod (2014). Official site. Retrieved from <http://bereg-karpaty.com/ua/partners.html> [in Ukrainian].

Skoryk O. V. Features of the functioning of regional logistics centers and companies in Ukraine.

Regional and international logistics has become increasingly important and powerful tool as a precondition for the functioning of global logistics. Regional Logistics is a structural element of international logistics, and also some of its direction. Regional Logistics provides management and optimization of logistics flows at the level of individual players in the region. The level of development of logistics infrastructure in the region directly depends on the effective functioning of logistics companies and centers, as well as the quality of their logistics services. The most effective way to implement a successful logistics activity related to granting high-quality logistics services in the region is the interaction of structural elements of the logistics infrastructure: clusters complexes, centers and businesses. The main problem of logistic in Ukraine is the low level of integration of transport and logistics systems in international transport and logistics systems. The first step to solve this problem is to ensure the effective functioning of the regional logistics.

In order to determine the place of the regional logistics in the context of globalization of logistics activities is to drawn attention to the theoretical bases of classification of logistics systems, taking into consideration its implementation on various grounds. Based on the institutional approach it is selected macrologistics, mezologistics, metalogistics and micrologistics systems.

Article deals with the concept of “regional logistics” and “regional logistics system”. Classified the logistics systems based on the institutional approach and investigated its most basic elements. We conduct the overview and comparison of the level of Volyn, Lviv and Transcarpathia region logistics infrastructure and characterize the activities of leading companies in the individual regions, showed the tendency of benefits of demand for logistics services provided by foreign companies (DHL, Fedex, Raben, UPS) over the domestic companies. The estimation of efficiency of logistics facilities and centers in the Western region is given. Solution is proposed to the problem of inefficiency and imperfection of the existing logistics infrastructure through interaction and creation of logistics cluster centers and the companies that would greatly improve the provision of logistics services and optimize not only logistical flows within the region as well as in terms of international logistics.

Characteristics of the logistics infrastructure of three regions of Western Ukraine enables to conclude that the most developed is the Lviv region as on its territory operates valuable logistics centers. However, it should be noted that they are not perfect and can not be called as an European model logistics complex.

Keywords: global logistics, regional logistics, logistics centers, logistics infrastructure, transportation corridors, industrial parks.

Скорик О. В. Особенности функционирования региональных логистических центров и компаний Украины.

Рассмотрены понятия «региональной логистики» и «региональной логистической системы». Приведена классификация логистических систем на основании институционального подхода и исследованы главные ее элементы. Проведен обзор и сравнены уровни развития логистической инфраструктуры Волынской, Львовской и Закарпатской областей. Охарактеризована деятельность ведущих компаний на рынке отдельных областей, выявлена тенденция преимущества спроса на логистические услуги, предоставляемые иностранными компаниями (DHL, Fedex, Raben, UPS) над отечественными компаниями. Дана оценка эффективности функционирования логистических комплексов и центров в западноукраинском регионе. Предложено решение проблемы неэффективности и несовершенства имеющейся логистической инфраструктуры путем взаимодействия и создания логистических кластеров, центров и компаний, что позволит в значительной степени повысить уровень предоставления ими логистических услуг и позволит оптимизировать не только логистические потоки внутри данного региона, а также в аспекте международной логистики.

Ключевые слова: глобальная логистика, региональная логистика, логистические центры, логистическая инфраструктура, транспортный коридор, индустриальные парки.

Скорик Ольга Василівна – аспірант кафедри міжнародних економічних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка (e-mail: liysyinia@ukr.net).

Надійшло 26.06.2014 р.